

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA ALS CARRERS LES ARENES DE
SANT PERE, 2b-8, SANT PERE MÉS BAIX, 39
(CIUTAT VELLA, BARCELONA)

Codi MHCB: 026/07

Data intervenció: del 12 al 23 de febrer de 2007

Vanesa Triay Olives

Mataró, Juny 2007

ÍNDEX

1. FITXA TÈCNICA

2. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

5. METODOLOGIA

6. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES

7. CONCLUSIONS

8. BIBLIOGRAFIA

9. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

10. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

10.1. Documentació fotogràfica

10.2. Documentació planimètrica

1. FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	C/ Arenes de St. Pere 2B-8, St. Pere Més Baix 39 (Districte Ciutat Vella) Codi MHCB: 026/07
UBICACIÓ	Barri St. Pere Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 431340m Y:4582330m Z: 7.55 m. S.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	Del 12 al 23 de febrer de 2007
PROMOTOR	FECSA/ENDESA
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Vanesa Triay Olives

2. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al NW per la serra de Collserola (que culmina a 512 m. al cim del Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besós. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besós-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

El Barcelonès comprèn el territori estès entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut per serra de Collserola, és a dir, entre els estrets de Martorell i de Montcada, per on els rius Llobregat i Besòs, respectivament, s'encaminen a la mar. Des del punt de vista de la morfologia, és fàcil identificar, al Barcelonès, dues grans unitats: Collserola i el Pla de Barcelona, que és a on s'ubica la ciutat de Barcelona, i per tant és aquella unitat morfològica que ens interessa.

El Pla de Barcelona és limitat per la Serralada de Collserola, i a migjorn, per la falla que segueix, ran de mar, des de Garraf i el turó de Montjuïc que és el punt més elevat, pels turonets dels Ollers, del Tàber, de les Fazies, de la Bota, fins el turó de Montgat, més enllà del Besós. Les seves coordenades són 2°7' a 2°11' de longitud est de Greenwich i de 41°22' a 41°27' de latitud nord.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la

morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaió cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El *Pla inclinat*, els *turons arran de mar*, i el *pla de baix*, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaió i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

Notícies històriques

El barri de Sant Pere es troba delimitat per la Ronda de Sant Pere pel seu costat NW, coincidint amb l'antic traçat de la muralla, per l'avinguda Lluís Companys pel cantó N, i per la Via Laietana pel costat S. Quan els límits de la part SE estan força deformats al desaparèixer moltes de les esglésies i convents situats a la zona, fruit de la pròpia dinàmica urbana, però que els podem situar en la línia que conformen el Mercat de Santa Caterina, L'avinguda Francesc Cambó i el carrer del Portal Nou.

Aquesta zona formava part de l'ager o territori de la *Colonia Iulia Augusta Faventia Paterna Barcino*, ciutat romana fundada en època d'August. Aquests espais fora muralla foren ocupats per les *villae* (se n'han documentat restes o indicis a la plaça d'Antoni Maura, a l'avinguda Francesc Cambó o, ja una mica més lluny, a la plaça de l'Àngel i al carrer de Montcada). També hauria format part de la necròpolis romana tardana documentada àmpliament a l'entorn de la ciutat, a banda i banda de l'antiga via d'accés, la Via Augusta, que desembocava al *cardo maximus* de la ciutat pel nord-est.

El nucli originari del barri l'hem de situar al voltant del monestir de Sant Pere de les Peulles, fundat cap el 945 pel comte Sunyer de Barcelona al costat d'una antiga capella dedicada a Sant Sadurní. Les monges gaudien de privilegis com l'explotació del Rec Comtal, tant per ús d'irrigació com industrial.

El desenvolupament poblacional fou bastant ràpid i, ja al segle XI es parla de Sant Pere com una de les *vilanoves* crescudes al voltant de l'antic nucli romà, basada en una economia agrícola i ramadera, similar a les *vilanoves* dels Arcs, de Sant Cugat o Sant Pau, a diferència de les de Santa Maria i Bòria, més properes a la línia de costa i dedicades a l'activitat comercial i portuària. Aquest ràpid desenvolupament l'hem de vincular a la bonança agrícola que es viu entre

els segles X i XII, fenomen al qual més tard haurem d'afegir el creixement comercial del segles posteriors.

És en aquest període que es portà a terme una obra d'infraestructura que tingué una gran importància en el desenvolupament del barri: a iniciativa del comte Mir es va construir el Rec Comtal, molt probablement aprofitant el traçat d'un dels antics aqüeductes romans (sabem que ja existia el "*rego de Miro Comite*" l'any 96).

També es van configurant altres fundacions religioses com ara el convent de Sant Caterina, el de Sant Agustí, El de Jonqueres i el de Sant Joan.

L'aparició d'aquestes *vilanoves* va comportar la necessitat de construir un nou recinte emmurallat per a protegir-les (el primer recinte, la muralla romana del segle IV d. C., havia quedat sobrepassada pel creixement demogràfic). Així doncs, durant la segona meitat del segle XIII s'inicià la construcció de la nova muralla. Entre 1286 i 1295 la Vilanova de Sant Pere fou incorporada al nou recinte emmurallat.

La tradició artesana tèxtil de la zona de Sant Pere i la proximitat del Rec Comtal feren que durant la segona meitat del segle XVIII s'hi instal·lessin gran quantitat de fàbriques d'indianes, malgrat que inicialment no van ocupar edificis que els anessin destinats específicament, sinó que es realitzaren reformes i ampliacions dels edificis d'habitatges per a encabir-hi els nous processos industrials. La mancança d'espai al barri, però, en un context d'augment demogràfic i densificació a la ciutat, jugaren a favor del barri del Raval, que tenia més espais lliures. És per això, que a partir del segle XVIII la indústria tèxtil moderna passarà a ubicar-se al Raval, que pren el relleu a Sant Pere, on hi quedaran els antics tallers tradicionals; aquests establiments es van anar desmantellant al llarg del segle XIX.

Durant el segle XIX i primeria del segle XX, el barri de Sant Pere va ser objecte de grans canvis que en modificaren en bona part la seva fesomia: antics cementiris parroquials i d'altres espais esdevingueren en places públiques, pels processos de desamortització de la primera meitat del segle XIX, per

l'enderrocament de les muralles el 1854 i per la política d'obrir nous carrers més amples i rectes a la ciutat antiga (carrer de la Princesa, entre 1851 i 1853, i la Via Laietana, entre 1908 i 1913).

Intervencions anteriors

L'activitat arqueològica realitzada en el barri de Sant Pere ha estat constant en els últims anys, aquesta va molt lligada a la remodelació urbanística a la que està immers el barri, aquestes han aportat força dades sobre l'evolució històrica de la ciutat de Barcelona en el decurs del temps.

En primer lloc cal destacar la intervenció efectuada a l'avinguda de Francesc Cambó (1984-1985), aquesta va consistir en una sèrie de sondejos per tal de determinar la viabilitat o no de construir un aparcament subterrani sota l'avinguda. Es va documentar l'ocupació de la zona per una necròpolis de tombes d'inhumació durant el baix imperi, fins a una data desconeguda, però probablement anterior al segle X. A partir d'aquí, no aparegueren testimonis d'una ocupació continuada de l'àrea fins a la baixa edat mitjana, moment a partir del qual es té constància d'habitació de la zona fins a l'actualitat (GRANADOS, 1989).

Amb motiu d'unes feines de rebaixos i moviments de terres al carrer Fonollar, núm. 13, l'any 1998 s'hi va portar a terme una intervenció de control arqueològic. En la zona que ja es va trobar rebaixada, al nord del solar, es van localitzar estructures i nivells d'època romana: la fonamentació d'un pilar, un enterrament de *tegulae* a doble vessant i les restes d'un possible forn. Al sud del solar es va realitzar un sondeig manual en què es documentaren diferents fases d'ocupació, des del món romà (un nivell d'argiles del segle II d. C. i una possible sitja) a l'actualitat, passant per l'època medieval (un parell de murs i uns nivells de preparació del terreny que amortitzaven un retall del segle XIV) i per la moderna (diversos paviments, clavegueres, un mur amb una arcada tapiada i el conjunt de nivells d'ús i fonamentació del mur) (PIERA, 1998)

També cal destacar la intervenció realitzada C/Jaume Giralt i C/Fonollar (octubre-novembre de 1998) on en motiu de la construcció de dos nous habitatges que van suposar l'enderroc dels immobles 14-38 del C/ Fonollar, 2-6 del C/ Arc de Sant Cristòfol i 13-41 del C/ Jaume Giralt. La intervenció va consistir en fer un seguit de sondejors que van permetre identificar diverses estructures d'època moderna i contemporània relacionades amb l'activitat artesanal del barri, part d'un edifici medieval (segles XIV-XV) situat al subsòl dels immobles 14-16 del C/ Fonollar, i les restes d'una foneria del gremi de mestres cobrers, llauners i fonadors d'època moderna (segles XVIII-XIX) situada al núm. 14 del C/ Arc de Sant Cristòfol.(ALVARO, 1999)

A l'any 2000 al solar Jaume Giralt núm. 4-10 es realitza una excavació que ve motivada per la situació del solar dins de la zona afectada pel P.E.R.I del sector oriental. Com a resultat es van documentar una sèrie de murs d'època moderna-contemporània amb una estratigrafia bastant uniforme sense material ceràmic. (HUERTAS, 2000)

A l'any 2001 es reprenen les tasques arqueològiques en la mateixa avinguda Cambó, en aquest cas l'excavació va permetre documentar un seguit d'estructures modernes (fonamentacions i canalitzacions) relacionades amb els edificis enderrocats a l'hora de dur a terme l'esmentat projecte arquitectònic. A més, es van descobrir diversos murs i dipòsits d'època medieval, alguns dels quals podrien haver format part de construccions relacionades amb tasques d'horticultura associades a la comunitat dominicana del convent de santa Caterina. Per últim, va aparèixer alguna estructura tardoromana que amortitzava algun dels enterraments que haurien format part de la necròpolis baiximperial. (BORDAS, TORRES, 2006).

A la zona del mercat de Santa Caterina també s'han portat a terme diverses intervencions. A l'any 1999 es van excavar les restes de l'antic convent de Santa Caterina, així com restes d'una necròpolis baix-imperial (AGUELO, HUERTAS, 2002). Poc després es va iniciar una excavació al solar de l'antic mercat de Santa Caterina, motivada per les obres de remodelació de l'edifici

del mercat. La intervenció arqueològica va permetre documentar una primera ocupació de l'àrea durant el bronze inicial (amb la presència d'un enterrament doble d'inhumació i un parell de sitges), una segona fase durant l'alt imperi (aparegué un possible centre productiu d'àmfores), una tercera fase entre els segles IV i VI d. C., en què es documentà una necròpolis (amb enterraments en fossa simple, *tegulae* a doble vessant, àmfores i edificacions de caràcter funerari), i, finalment, l'evolució de l'església i convent de Santa Caterina durant l'època medieval i moderna (AGUELO, HUERTAS I PUIG, 2003).

La localització, al nord del solar de Fonollar núm. 13, d'una tomba romana va generar una excavació arqueològica l'any següent. Durant els treballs es posà de manifest l'existència d'una continuïtat d'ocupació a la zona. Així, es van documentar habitatges del segle XIX i principis del XX, un nivell de terraplenament del segle XVIII, un pou de la baixa edat mitjana i diversos moments d'ocupació d'època romana tardana: un nivell de terraplenament de la segona meitat del segle IV d. C., una necròpolis posterior a aquest terraplenament (amb tombes de *tegulae*, tombes amb fossa i tombes sense) i, també posterior a la segona meitat del segle IV, una anivellació del terreny que amortitzava la zona com a necròpolis i un gran retall, potser per extreure argiles. (FABREGUAS, 2002)

Al C/ d'Allada-Vermell a l'any 2002 es van realitzar una rasa fins a la meitat sud del carrer amb la finalitat d'instal·lar el tub de les escombraries pneumàtiques. Es van documentar restes d'època baix-medieval fins a època moderna-contemporània. (HINOJO, 2002).

El mateix any al solar del C/Fonollar cantonada amb C/Gombau es realitzen d'un seguit de rases longitudinals que van permetre documentar les fonamentacions de l'edifici que fins aleshores ocupava aquest solar i un seguit de voltes corresponents a les cobertes d'unes grans cisternes d'època moderna. A la part més occidental del solar es va documentar un nivell de reblliment amb gran quantitat de ceràmica del segle XVIII que amortitzava estructures molt arrasades d'un edifici anterior.(HUERTAS, 2003)

Projecte d'infraestructures troncales des del carrer Carders a la central de RSU, als voltants del mercat de Santa Caterina (2002 - 2004). En el context del projecte d'infraestructures troncales des del carrer Carders a la central de RSU, als voltants del mercat de Santa Caterina les nombroses intervencions arqueològiques que s'hi ha realitzat han permès aportar coneixements sobre l'evolució urbanística d'aquest sector. D'època tardorromana s'ha pogut estudiar l'estructuració de la necròpolis, situada a l'exterior de les muralles, a banda i banda d'un important eix viari, el brançal de la Via Augusta, fossilitzat en els actuals carrers de Corders i Carders. D'època altmedieval es varen documentar algunes estructures excavades en el subsòl, interpretades com a sitges i amortitzades com a abocadors. La seva existència indica una ocupació sistemàtica d'aquesta zona a partir dels segles X - XI. Amb una cronologia baixmedieval (segles XIV-XV), han estat localitzats diversos murs anteriors a l'antic parcel·lari. Es tracta de les primeres evidències de la urbanització en aquesta època i demostren l'existència d'una trama urbana a la zona, aspecte recolzat també per la troballa de dos casals gòtics. D'època moderna es va identificar un casal senyorial dels segles XVII i XVIII, espai que posteriorment fou radicalment modificat amb la construcció del parcel·lari del segle XIX. D'altra banda, també es va poder documentar l'evolució constructiva de l'edifici del convent de Santa Caterina fins al segle XIX. En aquest mateix context cal assenyalar la intervenció arqueològica efectuada al solar del Pou de la Figuera, que va permetre evidenciar les construccions corresponents al parcel·lari dels segles XVIII i XIX, quatre estructures excavades en el subsòl que formarien part d'un poblat a l'aire lliure del Bronze Inicial, així com també una fossa funerària que indicaria l'existència d'una necròpolis relacionada possiblement amb aquest assentament (AADD, 2005).

Al llarg dels anys 2006-2007 es van realitzar tres actuacions en el sector del Pou de la Figuera, en l'espai comprès entre els carrers Carders, Jaume Giralt, Sant Pere Més Baix i Metges i Montanyans. Les excavacions realitzades han permès la documentació de l'antic parcel·lari dels segles XVIII-XIX i de part del teixit baix-medieval dels segles XV-XVI. També cal esmentar la presència d'una necròpolis romana, probablement d'època tardoantiga o alt medieval situada en la zona més pròxima del carrer de Sant Pere Més Baix . (PUJADES, 2007)

4. MOTIVACIONS I OBJECTIU DE LA INTERVENCIÓ

La intervenció arqueològica que ha motivat la present memòria es deu a la realització d'una rasa que ha de realitzar l'empresa FECSA – ENDESA d'uns 50 metres de longitud per a la canalització de la seva xarxa de subministrament de baixa tensió. (núm. obra: BAFECZE0178957-1).

El fet que la zona afectada estigui situada en un indret d'interès arqueològic i alt valor històric, ha donat peu a que es considerés la presència d'un control arqueològic preventiu en vistes a la possible aparició de restes i d'estructures, seguint el procediment establert per la llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i el Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Així doncs, hi ha la possibilitat de trobar restes arqueològiques vinculades a la història de Barcelona ja que:

1. Es troba dins una de les zones pertanyents als límits dels *suburbium* de la ciutat romana.
2. L'àmbit d'actuació és proper a un dels camins medievals d'accés a la ciutat, l'actual carrer de Sant Pere Més Baix.
3. En intervencions anteriors en aquesta zona s'ha documentat la presència de restes tardoromanes i medievals.

5. METODOLOGIA

La metodologia arqueològica aplicada ha estat la basada en el mètode de registre utilitzat per E.C. Harris (1979) i per A. Carandini (1981). Es tracta de registrar objectivament els elements construïts i estrats que s'identifiquen, realitzant una numeració correlativa d'aquests, sota el nom d'"Unitat Estratigràfica" (U.E.) que individualitza els uns del altres. Cada U.E. es registra en una fitxa on s'indica la ubicació en el jaciment, les seves característiques físiques, i la posició física respecte a les altres unitats estratigràfiques amb les que es relaciona.

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic, compost per plantes i seccions i la documentació fotogràfica dels treballs realitzats.

A més de la base metodològica de tipus teòrica usada en tot moment per l'arqueòloga també s'ha d'esmentar que aquesta sempre s'ha trobat al costat dels treballadors d'ESPELSA per tal d'anar seguint l'obertura de la rasa de forma visual directe per tal de poder identificar les possibles restes arqueològiques que podien anar sortint.

Per poder realitzar la rasa en qüestió els operaris han utilitzat en primer lloc el martell pneumàtic per trencar el paviment de la vorera, posteriorment han rebaixat el subsòl de manera manual mitjançant un pic i una pala fins arribar a la cota desitjada. En el cas de l'aparició d'alguna estructura aquesta han estat netejada amb un palatí i escombria per poder delimitar-la correctament i facilitar el dibuix i la fotografia.

Cal esmentar també el tractament que es dona al material arqueològic, si n'apareix durant els treballs d'excavació. En primer lloc, es renta amb aigua (sempre que sigui possible per les característiques del material) i se sigla cada peça, per tal de deixar constància del seu lloc de procedència (la sigla consisteix en el codi del jaciment –amb l'any– i la unitat estratigràfica a què pertany el material). I, en segon lloc, les peces preferents, és a dir, aquelles que tenen forma o una decoració prou important, es dibuixen i reben un número, per tal que quedin individualitzades.

6. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES

Les tasques de control arqueològic preventiu realitzades als carrers de OLes Arenes de Sant Pere 2B-8 i Sant Pere Més Baix 39 han consistit en l'obertura consistit en l'obertura d'una rasa, a la qual anomenarem **RASA100**, per tal de portar una nova línia de baixa tensió a la finca Sant Pere Més Baix 39.

Abans d'obrir la rasa s'han realitzat diversos sondejos els quals han de permetre als operaris determinar per on han de fer passar la rasa.

Un cop realitzats els sondejos pertinents s'ha obert la rasa 100. Aquesta té una longitud de 50 metres, una amplada de 0.6 metres i una potència de 0.5 metres. La rasa en qüestió va resseguint l'actual línia de façana de manera que té una orientació NO-SE, prenent orientació NE-SO al tombar cap el carrer de Sant Pere Més Baix.

Pel que fa a l'estratigrafia hem de dir que hi ha homogeneïtat entre els sondejos i la rasa, de manera que la direcció ha cregut oportú unificar l'estratigrafia. Així doncs, hi ha un primer nivell format pel paviment del carrer **UE101** format per lloses de pedra les quals amiden 40x40x6 cm i la seva preparació de formigó d'uns 0.20 metres, és la **UE102**. Finalment hi ha un paquet hi ha un paquet format per sauló on s'hi documenten diversos serveis (aigua, gas i altres línies elèctriques), **UE103**, aquest estrat té una potència de 0.24 metres.

7. CONCLUSIONS

Les tasques de control preventiu realitzades al carrer Arenes de Sant Pere 2B-8 i Sant Pere Més Baix 39, degudes a la canalització de la xarxa elèctrica de baixa tensió, no ens han aportat informació arqueològica de cap tipus al no haver-se documentat en aquesta ni estructures ni material arqueològic.

La possible explicació per aquesta manca de restes arqueològiques es pot deure, per una banda, a la poca potència que té la rasa en qüestió, uns 0.50 metres i per l'altra, que aquesta s'ha obert resseguint anteriors serveis fet que ha provocat que el subsòl estigués força afectat.

El fet, però, que en aquesta intervenció en concret no s'hagin pogut documentar noves evidències arqueològiques no implica que futures intervencions en la zona puguin aportar noves dades sobre el desenvolupament al llarg de la història del barri de Sant Pere.

8. BIBLIOGRAFIA

AA. VV. 1969-1980. *Gran enciclopèdia catalana*. 15 vol. Edicions 62 – Enciclopèdia Catalana, S. A. Barcelona.

AA. VV. 1982. *Gran geografia comarcal de Catalunya. Volum 8: El Barcelonès i el Baix Llobregat*. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

A. A. V. V. 1993. “Intervencions a Barcino (1982-1989): Avinguda de Francesc Cambó”, *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya: Època romana Antiguitat tardana*, Barcelona.

AA. VV. 2001. *La construcció de la gran Barcelona: l'obertura de la Via Laietana 1908-1958*. Museu d'Història de la Ciutat. Barcelona.

AA.VV. 1997. *Els barris de Barcelona. Vol.1: Ciutat Vella i Eixample*. Enciclopèdia Catalana. Barcelona

ALCUBIERRE, D.; CAMARASA, V.; FERRER, C.; HINOJO, E.; MATAS, O.; MEDINA, E.; PIERA, J.; ORRI, E.; SÁNCHEZ, J.; i SUAÚ, L. 2005. *Memòria de la intervenció arqueològica del projecte d'infraestructures troncal (RSU) des del carrer Carders a la central de RSU, en el Mercat de Santa Caterina, al Districte de Ciutat Vella, de Barcelona*. Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

AGUELO, J. i HUERTAS, J. 2002. *Informe del treball arqueològic a la zona de Sta. Caterina. Agost – octubre de 2002*. Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

AGUELO, J.; HUERTAS, J.; PUIG, F. 2003. “El convent de Santa Caterina de Barcelona: L'aportació de l'arqueologia” a *Actes del II Congrés d'Arqueologia Medieval i moderna a Catalunya. Actes*. Associació Catalana per a la Recerca en Arqueologia Medieval. Sant Cugat del Vallès. Pàg. 78-86.

ALVARO, K.; PADILLA, I. 1999. *Informe preliminar dels treballs realitzats a la intervenció arqueològica dels carrers Fonollar i Jaume Giralt de Barcelona*. Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

AMADES, J. 1984. *Històries i llegendes de Barcelona. Passejada pels carrers de la ciutat vella. Volum II*. Edicions 62. Barcelona.

BALAGUER, V. 1865. *Las calles de Barcelona*, 2 volums. Barcelona.

BORDAS TISSIER, A. i TORRES GARCIA, G. 2006. *Memòria conjunta de les intervencions arqueològiques a: Ampliació de l'avinguda Cambó. Ciutat Vella, Barcelona (codi MHCB: 18/01; 02/02); Ampliació de l'avinguda Cambó/Gombau 1-3. Ciutat Vella, Barcelona (codi MHCB:61/02)*. Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

CARANDINI, A. 1997. *Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica*. Crítica. Barcelona.

CIRICI, A. 1979. *Barcelona pam a pam*. Teide. Barcelona.

FABRE, J. i HUERTAS CLAVERIA, JM. 1977. *Tots els barris de Barcelona. Volum V: L'Eixample i la Barcelona Vella*. Edicions 62. Barcelona.

FÀBREGAS i ESPADALER, M. 2002. *Memòria tècnica del sondeig arqueològic realitzat al nord del solar de Fonollar, 13 (Barcelona). Octubre del 1999*. Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

FERRER, C. i HINOJO, E. 2003. *Informe de la intervenció arqueològica als carrers Allada-Vermell, Jaume Giralt, Pou de la Figuera i dels Metges (Barcelona). Desembre 2002-Abril 2003*. Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

GARCIA ESPUCHE, A.; i GUÀRDIA BASSOLS, M. 1986. *Espai i societat a la Barcelona preindustrial*. Edicions de la Magrana. Barcelona.

GRANADOS, J. O., coord. 1989. *Sondeig arqueològic a l'avinguda Cambó (Barcelona). 1984-1985*. Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

GRANADOS, O. 1991. "Estructura urbana de la ciutat romana". A: *Història de Barcelona. Volum 1. La ciutat antiga*. Dirigit per Sobrequés i Callicó, Jaume. Enciclopèdia Catalana i Ajuntament de Barcelona. Barcelona. Pàg. 139-201.

GUÀRDIA, M.; i GARCIA ESPUCHE, A. 1992. "Consolidació d'una estructura urbana; 1300-1516". A: *Història de Barcelona. Volum 3: La ciutat consolidada (segles XIV i XV)*. Dirigit per Sobrequés i Callicó, Jaume. Enciclopèdia Catalana i Ajuntament de Barcelona. Barcelona. Pàg. 35-72.

HARRIS, E. C. 1991. *Principios de estratigrafía arqueológica*. Crítica. Barcelona.

HUERTAS, J. 2000. *Memòria de la intervenció arqueològica al solar de Jaume Giralt 4-10 (Barcelona)*. Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

HUERTAS, J. 2003. *Memòria de la intervenció arqueològica al solar Fonollar / Gombau (Barcelona)*. Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

HURTADO, V.; MESTRE, J.; i MISERACHS, T. 1995. *Atlas d'història de Catalunya*. Edicions 62. Barcelona.

PIERA i SANCERNI, J. 2000: *Memòria tècnica de la intervenció arqueològica al Carrer Fonollar, 13 (Barcelona)* Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

PUJADES, J. 2007. “Balanz anual de l’activitat arqueològica a la ciutat” a *Quaderns d’arqueologia i història de la ciutat de Barcelona. Època II. Any 2007. N.03*. Museu d’Història de la Ciutat, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona.

9. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 101	
Intervenció: Arenes de Sant Pere 2B-8, Sant Pere Més Baix 39 (Ciutat Vella, Barcelona) CODI MHCB: 026/07		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Estructura.		
DESCRIPCIÓ :	Paviment del carrer format per lloses de pedra les quals amiden 40x40x6 cm. Cota superior 7.55 metres snm.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	102	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 102		
Intervenció: Arenes de Sant Pere 2B-8, Sant Pere Més Baix 39 (Ciutat Vella, Barcelona) CODI MHCB: 026/07		Cronologia: Segle XX		
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació.			
DESCRIPCIÓ :	Paquet de formigó d'uns 0.20 m de potència, preparació del paviment UE101. Cota superior 7.49 metres snm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	103	Es cobert per	101
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 103		
Intervenció: Arenes de Sant Pere 2B-8, Sant Pere Més Baix 39 (Ciutat Vella, Barcelona) CODI MHCB: 026/07		Cronologia: Segle XX		
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació.			
DESCRIPCIÓ :	Paquet de sauló d'uns 0.34 metres de potència on s'han localitzat diversos serveis de llum, aigua i gas. Cota superior 7.29 metres snm- cota inferior 7.05 metres snm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	102
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

10. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

10.1- Documentació fotogràfica

10.2- Documentació Planimètrica

Fotografia 1. Carrer Sant Pere de les Arenes

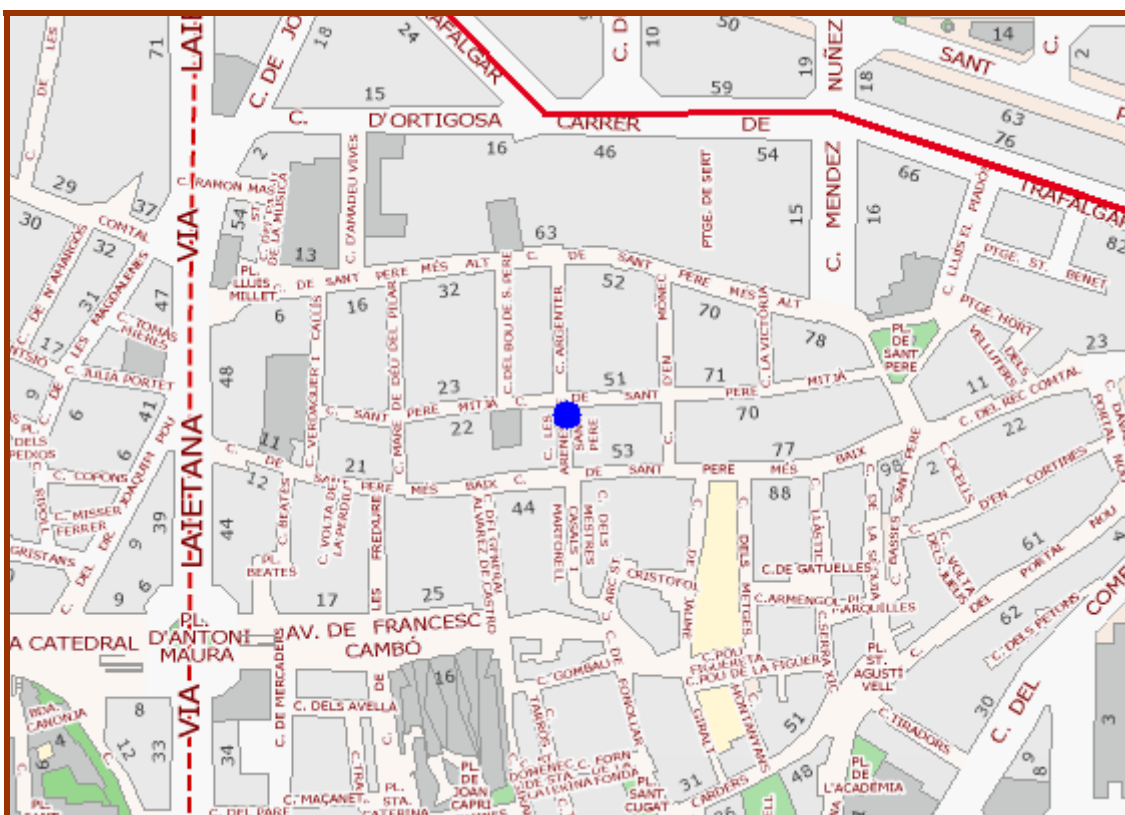
Fotografia 2. Sondeig inicial

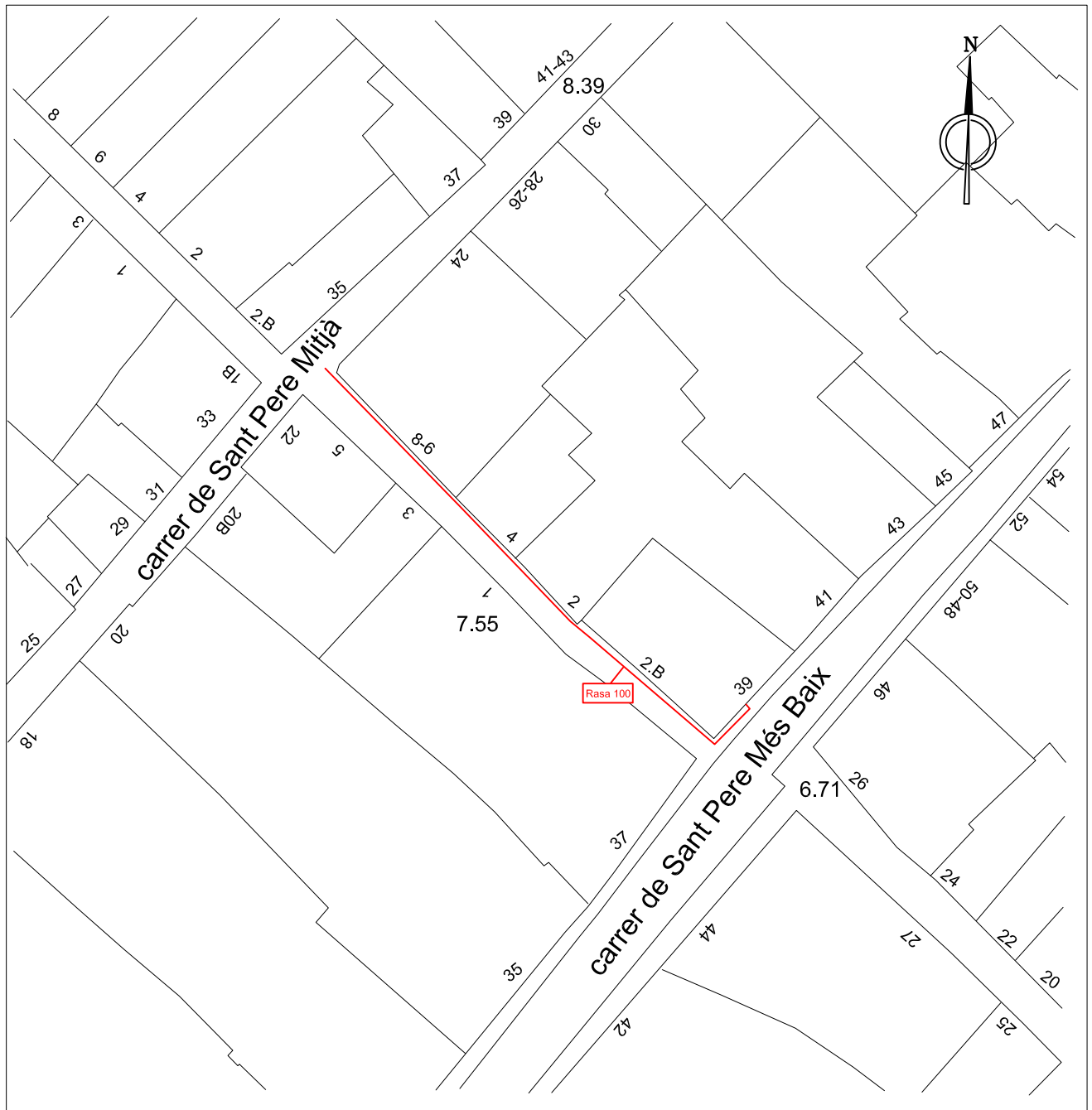
Fotografia 3. Tram Rasa100

Fotografia 4. Rasa 100 amb diversos serveis anteriors a la seva obertura

**Plànol 1: Situació intervenció Arenes de Sant Pere 2B-8, Sant Pere Més Baix 39
al barri de Sant Pere**

Projecte: Intervenció arqueològica C/ Arenes de Sant PEre 2B-8, Sant Pere Més Balx 39 (Barcelona, Barcelonès) CODI MHCB 026/07	ESCALES: 1:500 Original DIN A-4 GRÀFICA	Full: 2		
	ARQUEÒLEG: Vanesa Triay	PLANIMETRIA: Vanesa Triay	Nom: Plànol de situació Rasa100	Data: Juny 2007